

‘ĀŞIK PAŞA’YA ATFEDİLEN İKİ RİSALE

AGÂH SIRRI LEVEND

‘Āşık Paşa adına kayıtlı iki risale daha elimize geçmiş bulunuyor. Bunlardan biri, Fatih Ktp.nda 5335 numaralı mecmua içindedir. Bu mecmuayı bana haber vermek lûtfunda bulunan Prof. Dr. Ahmet Ateş’dir.

Mecmuanın vasfı: Cilt kahverengi meşin, şemseli, miklepli; eni boyu 21.5×13.8 cm., risalenin bulunduğu sayfalardaki yazıların eni boyu 15.3×6.5 cm.; kâğıt fligranlı sarımtırak; yazı değişik, harekesiz; v. 1a da Sultan Mahmud’un vakıflarından olduğuna dair kayıt var; v. 1b ile 2a da “Der medh-i Besmele-i şerîf” başlığı altında, türlü şairlerin “Bismi’llahi’r - Raḥmanî’r - Raḥîm” mısraı ile başlayan beyitleri var. V. 1 den evvelki sayfada mecmuadaki risalelerin fihristi yazılmış. Buna göre, mecmuada şu risalelerin bulunması gerekiyor :

1— *Münâzara-i Tiğ u Kalem*, Şa‘bânzâde, v. 2b - 25a, istinsah tarihi 1137.

2— *Mir’âtü’l-‘avâlim*, Gelibolulu ‘Ālî (mecmuada yok).

3— *Mizânü’l-Ḥaḳ*, Kâtib Çelebi, v. 44b - 82a, istinsah tarihi 1138.

4— *Risâle-i mîkât-ı her bilâd*, v. 84b - 102b, istinsah tarihi 1137; sonunda iki sayfa tutan *Risâle-i esrâr-ı şalât-ı hams*, istinsah tarihi 1137.

5— *Risâle-i ‘Āşık Paşa*, v. 103b - 107b, istinsah tarihi 1137.

6— *Risâle-i etvâr-ı seb‘a*, v. 108a-b, eksik.

7— *Risâle-i mir’âtü’l-‘akâ’id* (mecmuada yok).

Mecmuanın ikinci risalesi olan ‘Ālî’nin *Mir’âtü’l-‘avâlim*’i koparılarak varaklar birbirine yapıştırılmış, sondaki risale de alınmıştır. Bu hale göre ‘Āşık Paşa’nın risalesi mecmuanın 4. kitabı olmuş oluyor.

Risalenin konusu :

Hazâ Risâle-i ‘Āşık Paşa ḳuddise sırruhu’l-‘azîz başlığını taşıyan bu dokuz sayfalık küçük risalenin konusu şudur: Allah, kendini bildirmek ve âlemi yaratmak isteyince, kudret diliyle “kün” emrini verdi.

Bir “İlâhî nağme” koştı. Bu nağme on iki perdede karar kıldı. On iki perdeden dört oyun doğdu. Bunların biri “çerh”, biri “rakş”, biri “mu‘allak”¹ biri de “pertāv”dır². Bir “şöfî-i ezrak-püş”³ duruyordu; bu saz ve sözden çerha girdi. Allah âlemi yaratınca, nurunu da onun üzerine bıraktı. Bu nurun zevkiyle bütün âlem güldü. O “İlâhî nağme”den, dört saz ve sözden, on iki perdeden vücade gelen dört oyun, bu âleme mensup oldu. “‘Anâşır-ı erba‘a” bu dört oyuna uygun düştü. Su gelince “çerh” döndü; ateş gelerek “rakş”a girdi; yel gelince “mu‘allak” döndü; toprak gelüp “pertāv” oldu.

Nihayet Allah insanları yarattı; bütün âlemi insanın vücudunda “mevcūd” eyledi. Allah, âleme nakşedüp âdeme bağışladığı hikmetleri görmek için bize göz, işitmek için kulak, söylemek için dil, tutmak için el, yürümek için ayak, bilmek için gönül, anlamak için akıl, eğlenmek için can, hareket için ten, dirlik için ömür verdi. Ömrün ölçüsü bir yıldır. Bir yıl dört fasıldır. Üç ay bahar, üç ay yay (yaz), üç ay güz (sonbahar), üç ay kışdır. On perde on iki aydır. Bu dört fasıl da dört oyuna uygundur. Yaz (ilkbahar) gelince, ölmüş yerler dirilir; kurumuş ağaçlar yeşerir; arık (zayıf) olmuş gövdelerde ot biter, kurumuş damarlara süt gelir. Kahır lûtfâ, soğuk ısıya (sıcağa), ziyan assıya (faydaya) döner. Bu “çerh” alâmetidir. Yay (yaz) gelince âlem raks içindedir. Yapraklar, çiçekler, yemişler oynar. Bu hareket raks alâmetidir. Güz (sonbahar) gelince yemişler biter, yapraklar sararır. Bu iş “mu‘allak” alâmetidir. Kış gelince âlemin parlaklığı gider; yaş ağaçlar kurur. Bu “pertāv” alâmetidir. Bu türlü türlü oyunların ve hareketlerin hepsi, “kâf ile nün” yâni “kün” emrinden kopan “ilâhî nağme”den meydana gelir.

İnsana gelince: Allah, insanı toprakla sudan yarattı; yelden nefes verdi. Odtan (ateşten) hareketi meydana getirdi. Cihandaki dört oyunu insanda belirtti. Allah, insanı cihana getirince, ona ömür, ömür içinde de dirlik verdi. Dirlik içinde o dört oyunla yoldaş etti. Ancak, bu kamer devrinde⁴ ömrün parlaklığı ve dirliğin korunması

¹ Mu‘allak=bir yere bağlı, asılı.

² Pertāv=atılma.

³ Şöfî-i ezrak-Püş=Mavi giyinmiş sofu.

⁴ Eski edebiyatta “devr-i Kamer”, kıyamet ve âhır zaman anlamına gelir. İnanç şudur: Yedi seyyareden her birine ait, biner yıldan ibaret olmak üzere yedi devir vardır. Bu devirlerin başlangıcı Zühal’den itibar edilmiştir ki, buna “devr-i Âdem” de derler. Eskiler Zühal ve Âdem kelimelerinin ebced hesabıyla

seksen yıl içindedir. Seksenden geçince usulden çıkar; çünkü “seksen” bir yıl ölçüsündedir. Nitekim bir yıl dört fasıldır. Seksen yılda da dört fasıl vardır. Yirmi yıl, üç ay yaz; yirmi yıl, üç ay yay; yirmi yıl, üç ay güz; yirmi yıl da üç ay kış gibidir. O dört türlü oyun, bu seksen yıl içinde insanla yoldaştır. Kişinin ömrü yirmi yıl “çerh” içinde geçer. Kısa iken uzun olur; henüz yetişmemişken gelişmeğe başlar; kuvvetlenir, bilgi edinir. Bu “çerh” alâmetidir. Yirmiden kırka kadar ömür “rakş” içindedir. Gönül oynar, can oynar, akıl ve nefis oynar. O zaman kişi basmak ister; basılmak istemez. Bu hareket “rakş” alâmetidir. Kırktan altmışa kadar “mu‘allağ” oyunundadır. “Mülk” sahibi ise, canı mülkü, mülklerine; aile sahibi ise, ailesine; bilgi sahibi ise bilgiye “mu‘allağ” yani bağlı olur. O zaman gönülde hareket “teğāzā” yani didişme suretinde olur; bu hareket “rakş” alâmetidir. Altmıştan seksene varınca “pertāv” oyununu oynar. Elden hüner gider; ayakta kuvvet kalmaz. Gönülden lezzet, ağızdan tat gider. Suret toprağa düşer “pertāv” olur. Bu “pertāv” oyunudur. Bu dört oyunun hepsi “kāf ile nūn”dan doğan “İlâhî nağme”nin sesinden vücade gelmiş, on iki perdede karar kılmış, bir yıl “semā” kurmuş, “Şöfî-i ezrak-püş” olan “çerh-i felek” yâni âlem de, “şâhib-semā” yâni dönücü olmuştur.

Bu sazların aslı o sazdır ki, “kāf ile nūn”dan doğmuştur. Bu perdelerin esası da o on iki perdedir ki, on iki aydır. Bu on iki ay, kendi köşesinde dört oyunu oynarken, “Şöfî-i ezrak-püş” olan âlem, on iki ay içinde, yıllar boyunca o dört faslı sürer. Bu sazlar da, bu on iki perdede “şem‘ ü cem”i⁵ idare eden “şâhib-şūr”⁶ ile kendi köşesinde bu dört oyunu sürer. Nitekim cümle âlem böyle hareket etse, hepsi de bu âlemde “şâhib-şūr” ile “şūrîde” olur; yâni temizlenmiş “bâtın tasfiye edilmiş” olur.

İşte bu iş, böyle bilip işleyene helâl, bilmeyene haramdır.

sayıca aynı olmasını garip bir tesadüf sayarladı. Zühal, Mirrih, Müşteri, Şems, Zühre ve Utarid devirleri geçmiştir. Şimdi içinde bulunduğumuz devir “devr-i Kamer”, yahut “devr-i Muhammedî”dir. Başka bir söylentiye göre, bu devirlerin herbiri yedibin, yıldızların devirlerinin toplamı da kırkdokuz bin yıl olduğundan, “devr-i Kamer”in sonunda kıyamet kopacakmış. (Agâh Sırrı Levend, *Divan Edebiyatı*, ikinci basım, İst. 1943 “İlm-i nücûm” bahsinden s. 201-202).

⁵ Şem‘ ü cem‘ = topluluk

⁶ Şūr, yıkamak anlamına gelen farsça “şūrîden” mastarından emir kipi.

“Şâhib-şūr” deyimi ile, “bâtın”ı temizliyen, tasfiye eden “mürşid”i kastetmiş oluyor.

Bilmek gerektir ki, “semâ” dört türlü kişiye helâl, başkasına haramdır. Birincisi, bu işi böyle bilip yapanadır. Böyle görüp işleyene helâldir. Çünkü o, kendi aklıyla anlar ve gözüyle görür ki, yer ve gök, yerde ve gökte ne varsa hepsi harekettedir. Oyun da vardır. Oyuncu olan felek de kendi sesiyle oynar. Ancak bu işler oyun değildir; Allah’ın emrine boyun eğmektir. Eğer oyun derlerse, dünya dirliğinin cümlesi oyundur. Mademki dünya dirliğinin hepsi oyundur; “fışk u fesâd” da yâni kötülükte oynamaktansa, sohbet ve “semâ” da oynamak daha iyidir.

İkincisi, “şâhib-i da‘vet” olandır. Çünkü “semâ”, çağırıya vesiledir. Allah, “halkı güzel nasihatlar ve hikmetlerle Hak yoluna çağır” diye Peygamber’e emretti. Bu güzel nasihatlarla gelene ayrıca hikmet gerekmez. Fakat bununla gelmeyince hikmet gerekir. Hikmet, sayrunun hastalığına uygun ilâcı vermektir. Cevher bakımından üç türlü halk vardır: Biri, Tanrı’nın emrini söylemek, Peygamber’in sözünü göstermek, Tanrı’nın uçmağını (cennetini) ve tamusunu (cehennemini) bildirmek; suçunu, sevabını⁷ anlamakla, tatlı söz ve öğütle yola gelir, Tanrı’ya döner; artık ona hikmet gerekmez. Bazısı sözle gelmez, ikram, ihsan, yemek ve içmek ister. Şeyhlerin tarikasında “şofra, sımât⁸, ‘izzet, ni‘met”, nasihatle gelmeyen bunlarla gelsin diye konulmuştur. Çocuk tabiatlı ve fodul bir bölük insan da vardır ki, bunlar ne bilgiye, ne marifete, ne izzete, ne de ni‘mete kulak tutarlar; bunlara çalmak ve oynamak gerekir. Şeyhlerin evinde “semâ” olması bundan ötürüdür; “semâ” bu gibilerin tabiatına uygun düşer. Bu hevesle gelirler; uluların yüzüne bakarlar ve onların sözünü dinlerler. “Semâ”a girince başlarından sarıklarını atıp kuşaklarını çözerler; terlerler ve terleri dökülünce bilgisizlikleri gider; el alır, etek tutar, mürid olur, bel bağlar; böylece topluluğa girerler ve çağırana uyarlar. Eğer “semâ” hevesi olmazsa çağırıya gelmezler; bundan yoksun kalırlar. Bunun içindir ki, çağırı sahibine “semâ” helâldir.

Üçüncüsü, “şâhib-i vecd”⁹ olandır. Çünkü o, “semâ” da malını, mülkünü düşünmez; oğlunu kızını anmaz. Dünyadan gözü yumulur.

⁷ Metinde bu kelimenin yerinde “müzd” vardır. Müzd, ücret anlamına gelir. Burada “ecir ve sevap” yerine kullanılmış.

⁸ Sımât da sofranın anlamıdır.

⁹ Vecd=İlâhî aşk ve zevkle kendinden geçmek.

Haktan yana gönül gözünün karanlığı gider; gönlüne aydınlık dolar. Kaygı gider, canından sevinç kopar. Ermediği işe erer. İbadette bulmadığı hali bulur. Akıl boynundan dünya yükünü düşürür. Gözü açılır; gönlü cilâlanır. Gönlündeki aşk artar. Durduğu yer “Tür”¹⁰, baktığı “Dîdâr”¹¹ olur. Irak sandığı yakın görünür. Dışarıda istediğini evde bulur. Canına Tanrı dolar, iraklık gider; yakınlık gelir. Her “semâ”da bu halle hallenir. İşte bunlara “semâ” helâldir; haram değildir.

Dördüncüsü, “şâhib-i vecd”e uyanlardır. Çünkü halk, büyüklerin dinine uyar. Mürid, şeyhinin yolunca gider. Hizmet eden, hizmet edilenin yolunda yürür. Yarın da, Tanrı huzuruna, kim kime uydu ise onunla birlikte çağrılacaktır. “Şâhib-i vecd”in hali, onu sevenlere helâldir.

O kişi ki, işlediği işi bilmez; “semâ”ın aslını bilmez; “şâhib-i da’vet”, “şâhib-i vecd”, “şâhib-i vecd’e uymak” nedir bilmez; ona “semâ” haram, yediği lokma haram, dünyada yürüdüğü haram, “semâ”da ondan ötürü haramdır. Çünkü aslını bilmez, işini bilmez, söylediği sözü bilmez; ondan ötürü haramdır. Mânevi varlığını bilmiyenin sureti insan, gidişi hayvandır; belki hayvandan da aşağıdır. Hayvanın hayrı dokunur; halbuki onun halka zararı vardır. Yürüdüğü yer de onun için haramdır ki, nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmez. Kendini ve kendi işini bilmeyene bütün bunların hepsi haramdır.

*

Risalenin ilk altı sahifesinde, tasavvuf görüşü ile yaratılış anlatılıyor. Yaratılıştaki türlü safhalar, insan, insanın ömrü, mevsimler, insanın ömründe de mevsimler gibi dört fasıl bulunduğu açıklanıyor. Sonra, ayların mevsimleri takibederek, kendi yerinde kendi görevini yaparken, dönen âlemin on iki ay içinde dört faslı takibettiği, insanların da, aylar ve mevsimler içinde âlem gibi dönerek kendi hayatlarını sürdüğü söyleniyor. Böylece, yaratılışın sırrı ve hikmeti “semâ”a bağlanıyor. Nihayet, “semâ”ın dört türlü insan için helâl olduğu söylenerek savunması yapılıyor.

Anlaşıyor ki, asıl maksat “semâ”ın “caiz” olduğunu anlatmaktır. “Semâ”a kadar devam eden ilk altı sayfa ancak bir giriştir. Bu giriş

¹⁰ Tür=Musa Peygamberin “tecelliye mazhar” olduğu dağ.

¹¹ Dîdâr=Yüz; Allah’ın “cemal”i.

bölümünde ileri sürülen düşüncelerde, 'Âşık Paşa'nın düşünceleriyle bir aykırılık görülmez. Fakat, 'Âşık Paşa acaba "semâ" ve devrân-ı şöfiye"yi bu şekilde savunur mu? bu noktayı biraz açıklamak gerektir.

"Semâ" ve devrân-ı şöfiye", İslâm âleminde başlıca tartışma konularından biridir. Sofilere göre: "mü'min" in gönlü bir kandile benzer. Bu kendilin üç kulpu vardır: Allah korkusu, Allah'a yalvarma, Allah sevgisi. Bu gönül kandili Tanrı aşkının ateşiyle yakılır. Ateş de, Allah'ı anma (zikir) ile olur. Ancak Allah'ı anma, gizli mi, yoksa açık mı olmalıdır? Yani Allah'ı anarken seslenmek ve haykırma "caiz" midir, değil midir? İşte, meselenin esası ve ilk safhası budur.

Bazılarına göre, "kelime-i tevhid" olan "lâ ilâhe illâ'llah" sözünü açık söylemek gerekir. Hattâ, gizlemenin günah olduğunu söyleyenler bile vardır. Bunlar Kur'andaki bazı âyetlere dayanırlar. Âyetlerden biri budur : *ولا تكتموا الشهادة و من يكتمها فانه آثم قلبه* (bakara suresi, âyet 283) yâni şahadeti¹² gizlemeyin, onu gizliyenin kalbi suçludur. Kur'anda buna benzeyen başka âyetler de vardır.

Meselenin ikinci safhası şudur: Kur'anı sesle ve makamla okumak "caiz" midir, değil midir?

Kur'anı sesle ve makamla okumak bazılarına göre "mubah", bazılarına göre de "mekruh"dur. Bazıları ise, bunun "mubah" olduğu yerler de vardır; "mekruh" olduğu yerler de vardır; derler.

Meselenin üçüncü safhası da şudur: Kur'an okurken haykırıp düşmek, bağırıp çağırmak, "semâ" ve devrân-ı şöfiye" "caiz" midir, değil midir?

Haykırıp düşmek gibi hareketler, bazılarına göre yapmacık olduğu için "mekruh"dur. Bazılarına göre, bu hal istenerek olmadığı, içten geldiği için yapmacık değildir; "mekruh" sayılmaz. Bazılarına göre ise, küfürdür.

"Semâ" ve devrân-ı şöfiye"ye gelince: Allah'ı anarken ayağı yere vurmak ve dönmek bazılarına göre "mekruh", bazılarına göre ise "haram"dır. Çünkü "semâ" ve devrân-ı şöfiye" bir rakstır; bir oyundur.

¹² Buradaki "şahadet", bu âyeti yorumlayanların verdiği anlam gibi, aceba "Kelime-i şehadet" midir? Çünkü âyetin tamamının anlamı şudur: Seferde olur ve yazıcı bulamazsanız, ödünç olarak verdiğiniz belgelendirin. Birbirinize güvenin de rehin almazsanız, borçlu olan Allah'dan korksun; güveni bozmayıp borcunu versin. Şahadeti gizlemeyin, onu gizliyenin kalbi suçludur.

Raks ve oyun ise “haram”dır. Bazılarına göre, “devrân-ı şöfiyye” raks ve oyun değildir; olsa bile raks ve oyun mubahdır. Bazıları “semâ”ı inkâr etmezler. Fakat olgun insanlara yakışmaz düşüncesinde bulunurlar.

Bu gibi halleri haram sayanlar, helâl sayanlara kâfir derler. Bunlar da, sebepsiz yere bir müslümana kâfir diyenin kâfir olduğunu söylerler. Mutasavvıfların çoğu, “semâ” ve devrân-ı şöfiyye”yi “mubah” sayarlar. Koyu müslümanlar ve şerait hükümlerine sınımsız bağlı olanlar da bu hareketi doğru bulmazlar.

Şimdi bu açıklamadan sonra, koyu bir “müteşerri” olduğunu bildiğimiz ‘Āşık Paşa’nın, “semâ” ve devrân-ı şöfiyye” hakkında bu düşüncede olduğunu söylemek kolay olmaz sanırım. Bu takdirde, eserin ‘Āşık Paşa’ya ait olamayacağına hükmetmek gerekir. Gerçi v. 107a da “Bu işleri görüp ‘âşık eydür bu aqvâli” cümlesi içinde “‘âşık” kelimesi geçiyor. Fakat bu, ilâhi aşk sahibi anlamına gelebileceği gibi, “‘Āşık” adı, risaleyi ‘Āşık Paşa’ya atfetmek isteyen müellif tarafından konulmuş da olabilir ki, bu daha doğru görünüyor.

Buna şaşmamalıdır. Eski kültür hayatımızda bu gibi hallere çok rastlanır. Hususiyle tarikatlarını halka yaymak isteyen şeyhler tarafından, ünlü şeyhlerin fikirleri değiştirilerek, bozularak, kendi görüşlerinin kalıbına döküldüğü çok görülmüştür. Bu risale de onlardan biridir.

Risalenin ifadesi de, içinde ‘Āşık Paşa’nın kullandığı birkaç eski kelime bulunmakla beraber, ‘Āşık Paşa’nın ifadesine pek benzemiyor. Bu da şüphelerimiz kuvvetlendiren başkaca bir tanıktır.

*

Bursalı Tahir, ‘Āşık Paşa’nın, Manisa Muradiye kitaplığında *Risale fi beyâni’s-semâ’* adlı mensur bir eseri bulunduğunu ‘*Osmânlı Müellifleri*’nde (c.1, s, 110) kaydeder. Eser adı geçen kitaplıkta bulunamadı. Eğer ‘Āşık Paşa adına kayıtlı böyle bir nüsha varsa bu ya Fatih kitaplığındaki nüsha gibi ona isnat edilmiş bir eserdir; yahut gerçekten ‘Āşık Paşa tarafından kaleme alınmışsa, yukarıda yaptığımız açıklamadan da anlaşılacağı gibi, “Semâ”ın aleyhinde olacaktır. Fakat risalenin adı, bunun “semâ”ın “cevâz”ını savunan bir eser olduğu sanısını uyandırıyor. Bursalı Tahir’in haber verdiği belki de Fatih’teki eserin başka bir nüshasıdır,

İKİNCİ RİSALE :

‘Āşık Paşa adına kayıtlı bulunan bu risaleyi, Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kitaplığında gördüm (M. Con kitapları, No. A. 88).

Nüshanın vasfı: Cild vişne çürüğü bez, üstü kuru ıstampa, sonradan ciltlenmiş, eni boyu 20.2 × 13.5 cm., yazının eni boyu: 15,7 × 10 cm., kâğıd çizgili eser-i cedit, yazı rık’a, cedvel ve başlıklar kırmızı; sayfa sayısı 214, her sayfadaki satır sayısı 23; istinsah tarihi 16 cümade’l-ûlâ 1351, müstensihi Ali Rıza b. Mustafa; yeniden ciltlenirken eserin başına ve sonuna fazla kâğıtlar eklenmiş.

İlk iki sayfaya (v. 1b ve 2a) :

هذا كتاب صاحب تأليف حال وقتلین شرح و بیان اولنور

başlığı altında, *Latîfî Tezkiresi*’nin ‘Āşık Paşa hakkında verdiği bilgi olduğu gibi alınmış. Üçüncü sayfada (v. 2b) eser şöyle başlıyor :

هذا كتاب عاشق پاشا

وجود انسانی بیان ایدر

معلوم اوله که بدن انسانی دائماً دیری طوتان جاندر. بلکل که هر میوه نك چکرده کی واردر. انی دیکسک ایچی بیترقانی چورور ادمک جسمی دخی انجلین در. عناصر ایله ترکیب اولمشدر. نار باد اب خاک بنی ادم وفات ایتدکده هر بری ایزینه دونوب خاکدن کلن خاکه پاکدن کلن پاکه کیدر. نته کم نباتله حیوان حشر اولمیوب باقی قالیسردر. انلرک اولدکلری شولدرکه همان ترک دنیا ایدرلر بعدالموت حقه واصل اولورلر. و ادمده درت نسنه واردر. بری جسم بری نفس بری جان بری عقلدر. جسم نباتدر نفس حیواندر بونلر محو اولور انسان جاندر عقل ملکدر. بونلرک دنیانک عمادتنه سبیدر. دنیا یوغکن عقل ایله جان وار ایدی و ینه دنیا فنا بولدقده انلر اولمیوب باقی قالورلر نفسیله جسمک اصلی طپراقدن اولمغله ینه طپراق اولورلر و ادمدن دائماً درد نسنه طوغار بری نفسدر اول روحه غدادر. بری اوآزدر

اول جانندن کلور بری دخی حرفدر اولدخی جانندن کلور بری دخی معرفتدر
اول حقدن کلور جمله ان ندن (böyle) صمادر اولان کلمات ابو یاوز هر نه ایسه بو
دردک برلکنندن طوغار . نفسیله اواز جسمله بیله فنا بولور . معرفتله حرف
جانده باقی قالور فنا بولماز حرفله عقل آیرماز حال نیدوکی بوندن فهم اولنه .
بو سوزلری بلمکه و اکلمغه عرفان کرکدر . زیرا عارفلر اولمز .

Bu bahisten sonra, eser şu başlıklar altında devam ediyor :

Bu sual candan haber virür (s. 4).

İnsan-ı kâmil ahvalin bildirür (s. 5).

İnsanın üç kısım olduğunu bildirür (s. 5).

Tanrı'nun dünyada üç tahtı vardır anı bildirür (s. 6).

Vücut-ı insanda anasır meratibin ve ahvalin bildirür (s. 7).

Vücut-ı insanda nebat ve hayvan ve insan ve melek nedür anı bildirür (s. 8).

İlm-i ibret ve hikmet bildirür (s. 9).

İnsanın enva'ın bildirür (s. 10).

Âdem sıfatı nedür hayvan sıfatı nedür anı bildirür (s. 11).

Mü'min kimdür münafık kimdür anları bildirür (s. 13).

Cennet, tamu, ırmak, huri, gılman, köşk ahvalin bildirür (s. 14).

İnsanda kaç veled vardır anı bildirür (s. 15).

Âdem demek nedür ve âdem kandan gelür kanda gider anı bildirür (s. 16).

Âdem diyü kime dirler ve âdem demek nedür anı bildirür (s. 17).

Âdemün ve âlemün beş kat olduğunu bildirür (s. 21).

Âlemün ve âdemün ne cins halk olduğunu ve kaç katdur beyan ider (s. 24).

İlm-i ibret ilm-i hikmet ve kudret nedür anı bildirür (s. 26).

Kur'an okumak ve hafız olmak nedür anı bildirür (s. 28).

Halvet ahvalin bildirür (s. 30).

İnsanda olan sâbırlığı beyan ider (s. 32).

Görmek, işitmek, kokmak, söylemek nedür anı bildirür (s. 35).

Kaç kimseden alkış almak gerekdür anı bildirür (s. 38).

Hakkı bulmak istiyen ne tarik ile bulur beyan ider (s. 39).

Hakkı arıyan kande bulur anı beyan ider (s. 41).

Hak Taâlânun kemal-i kudretini ve tevhid-i zatını beyan ider (s. 46).

Âdemde kaç perde vardır anı beyan ider (s. 48).

Şeş cihatda olan sedleri bildirür (s. 50).

Şeyh ile müridün ahvalini beyan ider (s. 52).

Ekin ekmek ve bitmek nedür ve mâna nice biter anı bildirür (s. 54).

Altı Peygamberün mi'racın ve ahvallerin beyan ider (s. 57).

Dünyada altı dürlü düşvâr iş vardır anı bildirür (s. 58).

Meskenet ahvalin bildirür (s. 60).

Ucbile kibir idenlerün halin bildirür (s. 63).

Tarik-ı hakda olan altı menzili beyan ider (s. 68).

Kevâkib-i seb'anun nutfa rahimde iken itdüğü terbiyeyi bildirür
(s. 74).

Âfakda ve enfüsde olan ahvali bildirür (s. 77).

Kevâkib-i seb'anun her cisme terbiye itdüğün bildirür (s. 80).

Dünyanın ve âdemün hayatını bildirür (s. 82).

Kandil nedür cism-i âdem nedür ve ibret nedür anı bildirür (s. 85).

Cism-i âdemün yedi kat olduğunu ve yedi ton ve yedi nimeti bildirür
(s. 88).

Tanrının kullarına bîbaha ihsan eylediği nimetlerü bildirür (s. 90).

Canun cisme geldiğün ve menzillerin bildirür (s. 92).

Salıklarün sülukinden olan menzilleri bildirür (s. 100).

(Sayfa 104 ile 105 arasındaki iki sayfa boştur. Ve: "iki yaprak ittisalinden dolayı zuhul idilerek işbu iki sayfaya açık bırakılmışdur ibare tamamdur" diye bir kayıt eklenmiştir).

Taliblere safa ve esrar niydüğün bildirür (s. 108).

Muhammed aleyhi's-selâmun mi'racın ve evsafın bildirür (s. 119).

Ulu ve aziz olanlar kimlerdür ve dirlikleri nicedür anı bildirür
(s. 122).

Hızır aleyhi's-selâmun evsafın bildirür (s. 125).

Âşık ve maşuk ve ışk ahvalin bildirür (s. 130).

Yerde maden ve âdemde mâna ve gizlü gencin bildirür (s. 137).

Gökde ve âdemde olan ibretleri beyan ider (s. 144).

Cisimde olan şehri ve içinde olan hâkimi bildirür (s. 146).

Cihan denizin ve vücud gemisini ve ahvalini bildirür (s. 152).

Muhammed aleyhi's-selâmun evsafını ve aslını bildirür (s. 157).

Halkun ahvalini ve iblis div perri ve cin halin bildirür (s. 164).

Benî Âdem kaç kısım halk olunmuşdur anı bildirür (s. 169).

Degirmen nedür ve cihan nedür ve âdem nedür anı bildirür (s. 174).

Can tene geldikde uğradığı menzilleri bildirür (s. 177).

İnsanın nutfadan kemal bulmasını ve terbiyesini bildirür (s. 182).

Muhammed aleyhi’s-selâmun mi’racını ve melekleri ve namazı bildirür (s. 186).

Mâna dokuz menzile geldiği ve kavlı ü fiili beyan ider (s. 191).

Râh-ı hakka tokuz nesne nefis üzerine hâkimleri bildirür (s. 198).

Seyr-i süluk tokuz menzili beyan ider (s. 203).

Hakkı bulanları ve ayine Hakka bakanları ve ehl-i bîatı bildirür (s. 211).

*

Kitabın başındaki satırların ifadesinden ve başlıklardan kolayca anlaşılacağı gibi, eser ‘Aşık Paşa’nın olamaz. İfade bozuk, bahislerin bazıları uydurmadır. Dil de o devrin dili değildir. Eseri yazan, ‘Aşık Paşa’nın *Garîb-nâme*’sini gözönünde tutmuş, Paşa’nın birden ona kadar ayırdığı “bâb”lardan bazısını ele alarak, önemli bulduğu meseleleri kendi görüşüne göre anlatmak istemiştir. Sonuna da „Aşık” kelimesini ekliyerek, risaleyi ‘Aşık Paşa’ya maletmiştir.

Böyle olmakla beraber, bu iki risaleyi, ‘Aşık Paşa’ya atfedildiği için ilgililere tanıtmayı faydalı buldum.

سده رساله عاشق پاشا قدس سره الهی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقُّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ، اَوَّلُ سَكَابَتِكَ كَرَمٌ
 كَمِ حَقِّ سُبْحَانِهِ وَنِعَالِي، هُونٌ كُنْدُ وِجِي بِلْدَرَمِكْ، وِلْدَتِ
 وَعَالَمِي بِرَأْمَقِ دَلْدِي، مَكَا أَخْبَرَهُ عَنِ نَفْسِهِ كُنْتُ كَنْزًا،
 مَحْفِيًّا، فَارَهَتْ الْعُرْفُ فَخَلَقَتْ الْخَلْقَ، بِسِ قَدْرَتِ دَلِي بِرَلَه
 ابْتَدَى، كَنَ اَوَّلَ كَافٍ وَثُونٌ، دِنْدَانِي يَجْنِدُهُ بِرِنَعْمَاتِ
 اَلْهُو قُوْبِدِي، اَوَّلُ نَعْمَاتِ اَلْهِي اَوْنِ اِيْجِي بِرُدَدَه دَه قَرَارِ دَو
 اَوْنِ اِيْجِي بِرُدَدَه دِنَ، دِرْتِ اَوْنِ دَو غَدِي شَوِيْلَه كَمِ
 اَوَّلِ دِرْتِ اَوْنِ اِيْجِي بِرِي چَرخَدَرَه، وِ بِرِي رِفْضَدَرَه، وِ بِرِي
 مَعْلَقَدَرَه، وِ بِرِي بِرِنَاوَدَرَه بِسِ اَوَّلِ سَاوَسُوْرَدِنَ
 بِوَصُوْفِي، اَزْرَقِي پُوْشِ، دَوْرَرَدِي مِرْخَه كِبُرْدِي، زِبْرَاكَه
 صَاحِبِ سَمَاعِ عَالَمِدَرَه، اَوَّلِ بَادِشَاهِ عَالَمِ هُونِ عَالَمِي بِرَانْدِ
 وَكُنْدُو نُوْرِي عَالَمِ اَوْرَزَه، بِرَا قَدِي نَسْتَكَمِ بِوَرَه، اَللّٰهُ
 نُوْرِ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ، اَوَّلِ نُوْرِ كُوْرُوْدِنَ كُوْرَدِي
 وِ بِوَرُوْدِنَ كُوْرِنْدِي، اَوَّلِ كُوْرِنَ كُوْرُوْرَه اَبْشَارَتِ كَلْدِي
 وِ اَوَّلِ كُوْرِيْتِنَ بِوَرُوْرَه اَبْشَارَتِ اَوْلَدِي، اَوَّلِ اَبْشَارَتِ
 وِ اَوَّلِ اَبْشَارَتِ ذُوْقِنْدِنَ عَالَمِ بِكَلِ كَلْدِي، اَوَّلِ نَعْمَاتِ اَلْهِي
 قُوْتِنْدِنَ وِ دِرْتِ سَاوَسُوْرَدِنَ، وِ اَوْنِ اَوْنِ اِيْجِي بِرُدَدَه

اثرندن اول درت اوین کم وجود دوشندی بوکشیده منسوب
 اولدی . زیر عناصر عالمدر ما بو عناصر اربعه اول درت
 اوینیه موافق دوشندی اول صوکلدی چرخ دوشندی
 اردنجه اوت کلدی رقصه کوردی . اردنجه بل کلدی معلق
 دوشندی . اردنجه طیراق کلدی پرتا و اولدی چون اول
 خالق بیچون جل و علی بوی براندی . بو جمله عالمی بزم وجود
 دیمرده موجود ایلدی . نتمک بیورر کلام قدیمده کلندر
 وفي الارض آیات للوقین وفي انفسکم افلا تبصرون
 امدی بو حکمتیکم عالمه نقش ایلدی . و آدم بخش ایلدی
 کوز و بردی بزه انی کورمک ایچون . قولاق و بردی
 ایشمک ایچون . دل و بردی سوبلک ایچون . الو بردی
 دوتمق ایچون . ایتق و بردی بورمک ایچون . کول و بردی
 بلک ایچون . عقل و بردی اکلومق ایچون . جان و بردی
 جنبش ایچون . تن و بردی حره کت ایچون . عمر و بردی
 درلک ایچون . لاکن اول عمری بریبیل اندازه سنه قوددی
 اکر کشینک یاشی یوز اولورسه ده بیلی بردی قوس اول
 بریل ایچنده کچر . بیک کر کله همان بنه اول بریبیلدر
 و لاکن اول بریبیله . درت فصل و بردی اوج آی هار
 اوج آی یای . اوج آی کوز . اوج آی قبش اول اون
 ایچی پرده کم . اون ایچی ایدر بودرت فصلی اول درت
 اوینیه براق دیکم . چرخ . رقص . معلق . پرتا و در کورمک
 اوج آی باز چرخ ایچنده کیچرنتک ~~میدیت~~
 باز اولدی بنه بر بوزی بشردونه کلدر . قیش کچر کچر صاعغله یلر دونه کلدر .

یاز اولدینه بیوزر بیل دونه کلدی قیش کچدی شر صاغلهه بیل دونه کلدی
 قیش قوبله فامشدر قاموخلایق ماه اوش خلق اوزره لطفی چلا بک بده کلدی
 یعنی کم بیل چورندی حال دوندی اوشش پرلر دیرلدی
 قوروش اعجز بستر دی ارق اوشش کوده لرده ات بندی
 قوروش طمر لره سود کلدی قیش بازه دکندی قهر لطفه
 سوق استبه دوندی زبان اصبه دوندی بویله چورندیکی
 حال دوندوکی چرخ علامتیدر بس اوج آی یاز چرخ
 اچنده کچدی بوکر بای کلدی بای کونده عالم خلقی بکل
 رقص اچنده دره حرکت ایلر لر رقص او یونک او یولر ماه
 اول یوالم بای کونده عالی کرمی دوتر ماه قهر کی عالی اول اوینه درود بت
 کورکه کم بر بنانی دوتر شو رقص ایلر ماه اینورکه کبر و قلغار بیلر کای یتر
 یعنی کم بپراق اوینار چیچکلر اوینار میثرا اوینار بر یوزنده حرکت
 بس بو حرکت رقص علامتیدر ماه بوکر بای کچدی کوز کلدی
 اوج آی کوز معلق اوینی اوینار ننگم بیت
 چوکوز اولدی بکل معلق اولدی نبات
 نه نقدی واریم جمله نظره عرض ایتدی

جمله نقد کونک کم کبر و اله استی ماه کوره بود قور کلدی میشر بتدی
 یعنی کم بپراق صرقدی نبات صفرته قرشو منصف اولدی
 انصاف دردی حاصلین عرض ایلر بس بواش معلق علامتیدر
 بوکر کوز کچدی قیش کلدی پرتا و علامتیدر بو عالم جمله
 پرتا اوینار اوینار ننگم بیت قیش کلدی دوکلدی جمله پراق
 دوشدر ایقن اولدر طبراق اوتر کلوب بلی بوکلدی
 طبراق اولوبن بیره دوکلدی یعنی چیچکلر دوکلدی زینتی زائر

اولدی عالمک رونقی کندی، یانن عجلر قوری ربکن دوتدی
بس بوایتلر برتا و علامتیدر، بودر نو درلو او بیلر بو صر فیه
صرفه حوکنر قوسی، اول کافایله نون ند سندن، قویپن
نجات الهی او بونن اظهار ایدر که، ان بقول له کن فی کون
چون جهانک شرحین، و تعریپین ایستیدک، بعده انسانی
کورکم، حوسبانه و تعاطی طوپراق ایله صودن بر تدی
خلق الانسان من سلالة من طين، و اول یل ایله اوندت
حرکت و بردی، یلدن نفس و بردی، او تدن حرکت پید
اولدی بس نتمک عالمده نشانلر قودی، چونکه انسانک
چودنده موجود ایلدی، اول درت درلو و بونی جهانده
مقیم ایلدی، انسانده معین ایلدی، نتمک قرانده بیورر،
قوله تعالی، سنربهم ایتنا فی الا فاق و فی انفسهم حتی
بنین لهم انه الحق، چونکم پادشاه انسانی جهانده کورد
جهان ایچنده انسانه عمر و بردی عمر ایچنده درلک و بردی
درلک ایچنده اول دره اوینی بله بولداش ایلدی نتمک قرانده
بیورر، و ما الحیوات الدنیا لا یعث و لهو، و اوله بو قمر
دورنده عمرک رونقی، و درلک ضبطی سکن بیلدر
سکندن کجه اصولدن حقار، زیر اسکن بریل
اندازه سنده در نتمک بریل دره فصلدر، اوج ای یاز
اوج ای بای، اوج ای کوز، اوج ای قیش، هم سکن
بیلدر، دنی دره فصل واردر، بکرمی بیل اوج ای یاز کبیدر
بکرمی بیل اوج ای بای کبیدر، بکرمی بیل اوج ای کوز کبیدر
بکرمی بیل اوج ای قیش کبیدر، امدی بیزی کورکم اول درت

در لو اوینی بو سکن بیل ایچنده بله یولدا اشدر بس سکا
 بلك كوكه كم بجرى بیل كشینك عموی جری ایچنده کچنگ
 بیت بجرى بیل کشینك جرمه بگر امشاق
 که زیواد کثیر لور هورینه دور حالی
 نه حالی وار بوشخصک ایچنده طاشنده ما کید کلور دخی بر حاله دور احوالی
 کور سه قصه ایکی اوزون اولور نارسیده ک کیدر بلوغیت
 کلور ضعیفک کیدر قوت کلور نادان ایکن دانا اولور بس
 حال دورنگ رنگ دکشتمک جریخ علامتیدر بو کور کومیدن
 کچر قومه دک عمور قص ایچنده در ننگم آیدر بیت
 بکومیدن کچیک بو عمور کور قصه وار بجره قومه دکن قص شاد حالی
 ایچونم اووقتن دور قومه عشق ، یوقار و اولوق اسیرانک هر حال
 کور سه کم اول وقت کوکل یوقاری اوینر جان یوقاری اوینر
 عقل یوقاری اوینر ، نفس یوقاری اوینر اول زمان
 کئی بصلیق اسیر بصلیق استمره بس بو هره کت قص علامتیدر
 چون قورقون کچدی المئه دکن معلق اویننده ذر ننگم بیت
 جو قورقون عموک اشدی تا وار بجره المئه هم اول ، معلق اویننه
 بگر کم انک هر انکالی نه کئی کم هر نری سور سه انی
 کوزه در هم اول نه اول وقت که معلق اولیدر کبی هر افغانی
 کور سه کم صاحب ملاک ایسه جانی ملاکی ملاگری اوذره
 معلق اولیدر ، صاحب عیال ایسه عیالری اوذره معلق اولیدر
 صاحب علم ایسه علی اوذره معلق ، اول وقتده کوکلده تقاضا
 صور تمده حرکت اول اولیدر ، بس حرکت علامتی هر قصه
 چون عمر المشدن کچدی سکنه وار بجره برتا و اوین اوینر

حرکت دو تربیت چو عمر التمش کج دی وارنج هشتاده
 کیدر هنر دو کیلور بوسورت قلو خالی ، چو کندی الدن ایقین
 بکلی در لو هنر ، بیلور دانی کیدر اندن دوش پر و بالی
 بوسورتی دو کیلور طبراغه اولور پرتاو ، بو ایشری کور
 عاشق ایدر بواقوانی ، چون هنر دو کیلور الدن ایقده یله
 کیدر ، باشدن کوکلدن لذت کیدر ، نغده واغرده حلاوت
 کیدر ، صورت طبراغه دوش پرتاو اولور ، بو علامه پرتاو
 او بیدر ، بودرت او بن کم نقریر اولدی ، چرخ ، قصر
 معلق ، پرتاو ، بو موسی اول برنغمت الهی و نند ندر کم کما
 ایله نون دن دوغدی ، اون ایکی پرده ده قرار دوتدی
 بریل آنده سماع قوردی ، بو صوفی ، ازرق بوش کیم چرخ
 فلک در لر ، اکا صاحب سماع اولدی ، امدی سکا بلک کرشم
 بوساز لوک اصلی اول بوساز در کم ، کاف ایله نوندر دوتدی
 ان بقول له کن فیکون ، دخی بو پرده لوک بنیادی اول اول
 ایکی پرده ده در کم ، اون ایکی ایدر ، هم بوزاویه لوک
 ایچنده کم بودرة اوینی اوینر لکن آوازی اول ایکی
 ای ایچنده یلر اونده اول درت فصلی سور اول
 سماع قائم لغله کم صوفی ، ازرق پوشدر ، بوساز رودی
 بو اول ایکی پرده ده یله بوزاویه لویچنده اول درت
 اوینی سور ، بو صاحب شور ایله کم شمع و جمعدا ننگ جمله
 عالم خلقی اول اوده بویله حرکت افسه ، بو جمله ننگ دخی
 بو اوده انکله شوریده در ، امدی بو ایشری بویله بیلوب بلینه
 حلاوت بلینه هر امدر ننگ سوزی بیلوب سویلینه رو

بلینه ندامت ، طاعتی بلوب قلنه ثواب بلینه و بال بلیت
 اینن بلك روادرس قویه ، اینن بیلا فی ایلقر لرحمویه ،
 بس سکا بلك کوزکم سماع درت در لوکشیه حلاله اوزنه حرام
 اول بوایشی بویله بیلوب ابدنه بو حرکتی بویله کوروب ^{تخلینه} حلاله
 زبواکم کذو عقیلله اظه کوزیله کوررکم بیرو و کوز دخی
 یورده کوزده نه وار ایسه هر کتده در ، اوتور کلو کوز زبواکم
 اوین دخی وار مالعبت کانم فلك لعبت باز کذو آوننه
 اویننه یه بس بوایشلر اوین اومازه بوین و بر مگدر امر و ^{ضایه}
 واکر اوین در لوسه بکلی دنیا در لکی اویندر نتم بیورر
 حق تعالی جل شاننه ، وما الحیوات الدنیا الا لعبت و لهو
 چون دنیا ده در لک بکلی اویندره اندن کم فسقده فاده
 اوینینه نیجه صحبتده سماعده اوینن بک اوله ، ایکی سماع
 صاحب دعوته حالدر و طولدر ، زبوا دعوتک سماع التید
 چون حق تعالی بیورر ، ادع الی سبیل ربک بالحکمه و المغظه
 الحنه ، بس دعوت امر اولدی خلقی تکوییه اوقعه هر کیم
 بو وعظه حسنه ایله کلدی که نه حکمت کوزک انکه کلینه
 حکمت حاجت اولدی حکمت شولدر کم صبر و نک
 رنجنه موافق نه ایسه که اول شربتی و بوه لوکم صبر و
 صحته کله ، امدی سکا بلك کوزکم خلقک جوهری اوبه
 در لودر ، تکربنک امرین ایتمکه ، پیغمبرک قولین کوز
 مک ایله ، و اوچاغین طاموسین بلدر میکله ، بزوغن
 فردین اخلق ایله ، طاموسوز ایله کوز کلو او کود ایله
 دعوته کلدی تکرییه دوندی ، که ابرق نه حکمت حاجت

اوله کندی ، برسی بولدرکه سوز ایله کلر نغزت استر تک و ایچک
 استر احسان استر که ، الانسان عبید الاحسان ، بس بوشناج
 طریقه سنده صفره و صماط ، و عزت و نعمت انچون بنیاد قودیر
 اولمو عظم ایله کلین ، انکله کله ، اولدنی تمام اولدی ، بو کور بولورک
 دنی واردر کم ، بونورک فضولنی و طفلنی واردر ، بونورک نه علمه
 نه معرفته نه عزته ، نه نعمته قولوق دونورک نه نظر بر اغور لر ،
 بونورک خلق و اویتمق کرک بس مشناج ، اوندی سماع بنیاد ^{اقدی} ورد
 اول معنی در کم ، بونورک طبیعتنه موافق شربت اولدر اول
 سماع هوشنه کلور لر ، اولور بوزینه بقولر ، اولور سوزین ،
 ایشدر لر ، قجن سماعه گیر سار باشندن دستارینی
 فضولنی ایله اتر ، قوشاغنی چوزر ، در بر در ی دو کولچک
 جا هلقی بیله دو کلور ، ال الور ، انک دو تر ، مرید اولور بل بغلر
 اول سماع سببیدن جمعیه کبر ، صاحب دعوته او بر اگر
 اول هوا و هوس کم اندر سماع استر قوه اولور سه صکره ،
 دعوته کلر بونورک محروم قالور لر معینده اولور لر کم ،
 القوت اشده من الموت بس بونورک مصلحتی انچون صاحب
 دعوته سماع حلالدر ، او چینی صاحب وجده حلالدر زبر کم
 صاحب همد اول سماعده مالن ملکن یلر ، او غلن قرین انکر
 اضی و زبانی اونیدر ، دنیا دن کوزی بو مولور حقندن بکا کول
 کوزی قر کولنی کیدر ، کو کلنه ایدلق طول قیغو کیدر جانندن
 شادلق قوپر ، ابرمد و کی ایشه ابر ، و طاعتده ابرمد و
 بولم و نی حالی بولور عقل بو بینندن دنیا بوکن دوشر جان
 اوستندن اندیشه و زبانی کیدر ، کوزی اچیلور کولکی صفتلنور

کوی غنی آرتره جان غنیمت بولور، دور دغی پرصور اولور، بقدر
 دیدار اولور، ابراق صندوغی یقین کورینور، طشه سند و کیز
 اوده بولور، جاننه هو شجانه و تعالی طولو ابراق کیدر تقینک
 کلوزنتیم بایزید بسطای بیورر لیس شی جیتی سوا الله بس سماعه
 اشو حال ایله حالنه اکه سماع حلالدر حرام دکلدز بودنی معلوم اولد
 درنجی صاحب وجده متابعت ایدنلره مباحدر، زیرا که رسول اکرم
 صلی الله علیه وسلم بیورر الناس علی دین ملوکهم هون خلقک اولوسنی
 کم اولسه انک دین اودرینه کیدر، مرید شیخ بولنج کیدر خادم مخدوم
 صورنجه بیورر بارین دغی خلق تکرر تعالی حصر نلری حضورنه اماملو
 امام ایله اوقور یعنی کم کیمه اویدی ایسه انکه اوقورنتیم قرآنده هو
 بیورر، یوم ندعو کل اناس با ما هم جونیم معلوم اولدی کم صاحب
 وجدک حالی آتی سونلره حلالدر، اولکشی کم اشلاوکی اینی بلر
 سماع نهندر اصلی ننددر بلر، دغی صاحب دعوة دکل صاحب وجد
 دکل صاحب وجده متابعت ابلد کدر اکه سماع حرام و سیدو
 نقد حرام، دیناده بیورر و دیککی حرام، دغی سماع اینکچون حرام زیو
 کم اصلنی بلر ایشین بلر، و سوبلدوکی سوز اینکچون حرام معنی
 سن بلر، صورتی انسان سیرتی حیوان بلکی حیواندن دغی کم
 اولیک کا الانعام بل هم افضل، حیوانک خیری دکر، انک خلقه شد
 ویوررکی یوردنی اینکچون حرام کم قذن کلدی، وقده کیدر
 و کندوزین بلینه، و کند و ایشن بلینه بوجله سنه لر حرام

، حرام حرام مت کتاب بعون

، الله الملك الوهاب

محمد علی کلد